

Hỷ Yếu

ĐẠI HỌC LUẬT KHOA SÀI GÒN

(1955-1975)

CÂU LẠC BỘ LUẬT KHOA VIỆT NAM ÁN HÀNH

NHÂN DỊP KỶ NIỆM 60 NĂM THÀNH LẬP ĐẠI HỌC LUẬT KHOA SÀI GÒN

(1955-2015)

KỶ YẾU ĐẠI HỌC LUẬT KHOA SÀI GÒN (1955-1975)

Kỷ yếu được thực hiện với sự đóng góp công sức, tư liệu, hình ảnh, bài vở của các giáo sư, các cựu sinh viên Đại Học Luật Khoa Sài Gòn cùng gia đình và thân hữu

Trình bày bìa mẫu:

- Bìa trước : Họa sĩ PHẠM THÔNG - Hình chụp năm 1955 trong sân trường với các giáo sư và các sinh viên niên học đầu tiên sau ngày tiếp thu (30-4-1955)
- Bìa sau: Chị QUÁCH HUỆ ANH , cựu sinh viên Đại Học Luật Khoa Cần Thơ. Hình chụp các giáo sư và sinh viên năm học 1962 ở sân trước nhìn ra cổng trường trên đường Duy Tân, hậu cảnh là văn phòng Khoa Trường và Hội Đồng Khoa

CÂU LẠC BỘ LUẬT KHOA VIỆT NAM AN HÀNH VÀ GIỮ BẢN QUYỀN
Copyright ©2015 by Vietnamese Law Society (VILAS)

Thành kính tưởng niệm và vinh danh:
Các Giáo Sư và các Cựu Sinh Viên
Đại Học Luật Khoa Sài Gòn đã có những
hy sinh đóng góp hữu ích cho nền
Luật Học Việt Nam và cho Chế Độ Dân
Chủ Pháp Trị Việt Nam Cộng Hòa
(1954-1975)

BAN CỐ VẤN

KỶ YẾU ĐẠI HỌC LUẬT KHOA SÀI GÒN

(1955-1975)

GS VŨ QUỐC THÚC

GS NGUYỄN VĂN CANH

GS NGUYỄN MẠNH HÙNG

GS PHẠM VĂN THUYẾT

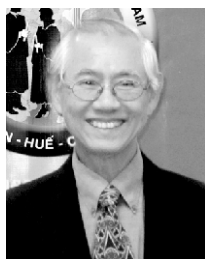
GS TẠ VĂN TÀI

GS VŨ QUỐC THÙY

GS VŨ THỊ VIỆT HƯƠNG

TS TRẦN AN BÀI

TS TRẦN MINH LỢI

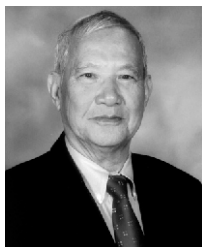
BAN BIÊN TẬP

KỶ YẾU ĐẠI HỌC LUẬT KHÓA SÀI GÒN

(1955-1975)

CHỦ BIÊN:
NGUYỄN VĂN THẮNG

PHÓ CHỦ BIÊN:
NGÔ HỮU LIỄN

NGUYỄN THỊ CHÍNH

NGUYỄN VĂN CUNG

ĐẶNG DŨNG

TRẦN TỬ HUYỀN

ĐINH KHẮC TÍN

NGUYỄN TRẦN QUÝ

TẠ NGỌC QUÝ

BẢNG VÀNG TRI ÂN

Câu Lạc Bộ Luật Khoa Việt Nam chân thành tri ân các Giáo sư, các cựu sinh viên luật khoa Sài Gòn cùng gia đình và thân hữu đã đóng góp công sức, tư liệu, bài vở, phương tiện tài chánh để giúp hoàn thành cuốn **KỶ YẾU ĐẠI HỌC LUẬT KHOA SÀI GÒN (1955-1975)**.

Đặc biệt tri ân sự đóng góp tài chánh của các danh vị sau đây:

* Cựu SVLK và Bà Phạm Công, Houston, Texas, Hoa Kỳ. * Ls Nguyễn Thị Chính, Houston, Texas, Hoa Kỳ. * Cựu SVLK và Bà Đoàn Bốn, Houston, Texas, Hoa Kỳ. * Bà Lê Thị Thu Cúc - Liệu Pháp Phấn Xạ Thần Kinh - Web: lethithucuc.net Tel: 713-301-3645, Houston, Texas, Hoa Kỳ. * Ls Nguyễn Thị Muội & Bs Trần Hà, Houston, Texas, Hoa Kỳ. * Christine Quỳnh INFO@ABREALTYMORTGAGE.COM www.abrealtymorgage.com - 281-568-9988, Houston, Texas, Hoa Kỳ. * Cựu SVLK và Bà Phạm Minh Tân, Houston, Texas, Hoa Kỳ. * TP Trần Hạo, Giám Đốc Pacific Service Center - 832-640-5006, Houston, Texas, Hoa Kỳ. * Ls và Bà Nguyễn Mai, Houston, Texas, Hoa Kỳ. * Cựu SVLK Nguyễn Văn Cung - Quick Tax 832-526-6221 Houston, Texas, Hoa Kỳ. * Bà Dương Quế Lan, nhà hàng Vietnam Coast 832-439-7593 Houston, Texas, Hoa Kỳ. * TP Trang sĩ Tấn, Houston, Texas * Ls Nguyễn Thị Nhung và Phu Quân Vũ Quang Vân, Houston, TX * Ls và Bà Ngô Hữu Liễn, Houston, Texas. * Cựu SVLK ca sĩ Hoàng Thiên Lan, Houston, Texas. * Cựu SVLK và Bà Nguyễn Văn Tâm Farmer Insurance - 281397-8122 - Houston, Texas. * Ls Đặng Dũng Sài Gòn VN - email lsdangdzung@gmail.com. * Ls Trần Thị Cẩm, Orange, California. * Ts Trần Minh Lợi, San Jose, California. Ls Nguyễn Tiến Đạt * Ông Nguyễn Văn Niên, Hội Thân Hữu Hà Nội. * Cựu SVLK và Bà Nguyễn Trầnnhư, * Cựu SVLK và Bà Tạ Ngọc Quý * Cựu SVLK và Bà Đỗ Kim Bảng * Cựu SVLK và Bà Nguyễn Văn Quất * Cựu SVLK Phạm Thị Minh * Bà Kim Anh, Phu nhân cố CSVLK Bùi Xuân Đính * Bs Hồ Sĩ Hoàng Đạo H * CSVLK và Bà Lê Phát Minh * CSVLK Phạm Văn Minh * Ls và Bà Thiện Ý Nguyễn Văn Thắng * Texas, Hoa Kỳ và CSVLK và Bà Lê Tích Sơn, Dallas, Texas, Hoa Kỳ

Houston, ngày 02 tháng 05 năm 2015

CÂU LẠC BỘ LUẬT KHOA VIỆT NAM

Chủ Tịch Hội Đồng Điều Hành - **Thiện Ý Nguyễn Văn Thắng**

MỤC LỤC

* Lời Phi Lộ:	Trang
- Mục đích và ý nghĩa ấn hành Kỷ yếu Luật khoa Saigon.....	009
* Lá thư Khoa Trưởng -Gs.Vũ Quốc Thúc).....	011

PHẦN I

ĐẠI HỌC LUẬT KHOA SÀI GÒN SAU 20 NĂM HOẠT ĐỘNG (1955-1975)

* Đại học LKSG: Lịch sử hình thành và phát triển – Ban Biên Tập.....	015
* Đại học LKSG: cơ sở trường ốc – Ban Biên Tập	026
* Đại học LKSG: Hệ thống tổ chức & Nhân sự điều hành - Ban Biên Tập.....	030
* Đại học LKSG:Thành quả sau 20 năm giáo dục & đào tạo – Ban Biên Tập....	059
* Đại học LKSG:Thăng trầm theo thời gian – Bs Đỗ Hoàng Ý & Quý Linh.....	064
* Tri Ân & Vinh danh Ban Giảng Huấn - Bs Đỗ Hoàng Ý & Quý Linh.....	069
* Những đóng góp nhân lực điển hình cho ngành Tư pháp VNCH.....	090
* Đại học LKSG: Sinh Viên Đoàn Luật Khoa – Ls Võ Duy Thường.....	095

PHẦN II

HỒI ỨC VỀ ĐẠI HỌC LUẬT KHOA SÀI GÒN

* Đời tôi và ngành luật - Gs Vũ Quốc Thúc.....	118
* Đồi dòng hoài niệm - Gs Vũ Quốc Thúc.....	127
* Nhớ về Trường Luật – Gs Nguyễn Cao Hách.....	132
* Những mẩu chuyện vui về hai kỳ thi Cao học – Gs Nguyễn Văn Canh.....	134
* Tôi học và hành nghề chuyên viên kinh tế - Gs Phạm Văn Thuyết.....	144
* Tưởng niệm giáo sư Nguyễn Văn Bông – Gs Tạ Văn Tài.....	157
* Tưởng nhớ bạn Trần Như Tráng – Gs Tạ Văn Tài	159
* Giáo sư Vũ Văn Mẫu Thái sơn Bắc đẩu – Lg Tạ Quốc Tuấn.....	162
* Những ký ức của tôi về Gs Nguyễn Huy Đầu – Lg Tạ Quốc Tuấn.....	170
* Kỷ niệm với Gs Nguyễn Độ - Ls Đoàn Thanh Liêm	178
* Hoài niệm về Thầy Trò – Ls Nguyễn Thị Chính	182
* XYZ Ông là ai? – CSVLK Trần Tử Thanh	192
* Dưới mái trường xưa – Tp Lê Thế Hiến & Tp Hoàng Mạnh Hải.....	208
* Khoa Luật và tôi – Phạm Huy Thịnh	215
* Trường Luật và tôi – Ls Nguyễn Thị Oanh	223
* Vì sao tôi trở thành luật sư – Ls Nguyễn Sĩ thụy	228
* Khóa 67-71 Luật – Ls Trần Minh Lợi	205
*Trường Luật của tôi – Ls Nguyễn Văn Thắng	235

* Gã sinh viên luật nửa mùa – Trần Ngọc Tụ	245
* Người tù trăm năm, về qua Trường Luật – CSVLK Lê Hữu Lộc	260
* Trường Sa niềm đau nỗi nhớ - CSVLK Đỗ Công Thành	270
* Trường Sa: Những dấu chân kỷ niệm – CSVLK Đỗ Hữu Phương.....	276
* Học luật tại Đại Học Luật Khoa – Ks Nguyễn Văn Phây.....	283
* Tản mạn về Trường Luật – CSVLK Đỗ Minh Hùng	289

PHẦN III

ĐẠI HỌC LUẬT KHOA SÀI GÒN

SỐNG MÃI VỚI THỜI GIAN

* Cảm nghĩ về chữ pháp – Gs Vũ Quốc Thúc	294
* Đi tìm một nền tảng lịch sử - Ls Trần Thanh Hiệp	300
* Nguyên nhân Luật Quốc Tế chậm phát triển - Lg Tạ Quốc Tuấn.....	325
* Quan hệ Việt - Mỹ - Gs Nguyễn Mạnh Hùng	347
* Chứng cứ chủ quyền biển đảo của Việt Nam - Gs Tạ Văn Tài.....	357
* Tầm quan trọng của đảo nhân tạo Gạc Ma – Gs Nguyễn Văn Canh	378
* Tuyên chiến với Trung Quốc – Ts Lương Đức Hợp	385
* Tự do nhân quyền và quyền dân tộc tự quyết – Ls Nguyễn Hữu Thống	397
* Từ triết học Lý Đông A – Ls Đỗ Thái Nhiên	408
* Giới thiệu tác giả & tác phẩm VNTCLQTM – Ls Trần Tử Huyền	416
* Tham luận :Việt Nam con đường chúng ta đi – Ls Lâm Lễ Trinh.....	421
* Tham luận: Đi tìm một nền tảng triết lý chính trị - Thiện Ý.....	425
* Thời đại đa chủng tộc và đa văn hóa – Ls Đoàn Thanh Liêm	438
* Luật Di Trú Hoa Kỳ - Ls Nguyễn Mạnh San	447
* Vấn đề quốc tịch của người tỵ nạn CS – Ls Lê Duy San	454
* Những điều muốn nói với lãnh đạo VN – Ls Đặng Dũng	458
* Hệ thống ngân hàng việt nam...-Ts Chu Nguyên	462
* Hoạt động của Hội Ái Hữu Luật Khoa – Ls Đoàn Thanh Liêm.....	475
* Hoạt động của Câu Lạc bộ Luật Khoa Việt Nam – Liên Hương.....	476

LỜI PHI LỘ

MỤC ĐÍCH VÀ Ý NGHĨA ÁN HÀNH KỶ YẾU ĐẠI HỌC LUẬT KHOA SÀI GÒN (1955-1975).

Việc thực hiện **“Kỷ yếu Đại Học Luật Khoa Sài Gòn”** là một trong những đề án sinh hoạt tri thức của Câu lạc Bộ Luật Khoa Việt Nam mà trước đây ít năm chúng tôi đã có gửi thông báo với lời mời gọi Quý Giáo sư và các cựu sinh viên Đại Học Luật Khoa Sài Gòn khắp nơi đóng góp tư liệu, hình ảnh, bài viết. Tuy nhiên số tư liệu nhận được rất ít nên chưa thể ấn hành được.

Nay nhận thấy việc ấn hành tập **“Kỷ Yếu Đại Học Luật Khoa Sài Gòn”** là điều cần thiết và hữu ích, nên làm ngay, dù tư liệu, hình ảnh và bài viết thu được chừng nào tốt chừng nấy. Do đó, vào ngày 12-2-2014 Câu Lạc Bộ Luật Khoa Việt Nam một lần nữa đã gửi đến Quý Giáo sư và các Bạn cựu sinh viên cùng gia đình và thân hữu **“Thư Mời Gọi Đóng Góp Tư Liệu Cho Kỷ Yếu Đại Học Luật Khoa Sài Gòn (1955-1975)”** để có thể hoàn tất và kịp phát hành đúng vào ngày 30-4- 2015, ngày bàn giao Trường Luật từ nền giáo dục bảo hộ của thực dân Pháp qua nền giáo dục quốc gia Việt Nam độc lập tự chủ, đánh dấu kỷ niệm 60 năm thành lập Trường Luật đầu tiên của Việt Nam, sau ngày giành độc lập (1955-2015).

Mục đích ấn hành **“Kỷ Yếu Đại Học Luật Khoa Sài Gòn”** rất khiêm tốn, chỉ là muốn thu thập các dữ kiện, hình ảnh, tư liệu còn có thể thu thập được liên quan đến Đại Học Luật Khoa Sài Gòn về các mặt trường ốc, cơ cấu tổ chức, nhân sự điều hành, Ban giảng huấn, chương trình giảng dạy và thành quả sau 20 năm giáo dục và đào tạo, từ khi hình thành, phát triển cho đến ngày bị đóng cửa sau biến cố 30-4-1975; và sau đó, Đại Học Luật Khoa Sài Gòn vẫn sống mãi với thời gian, được thể hiện sức sống qua những kiến thức có được từ trường luật, được vận dụng vào đời sống, xã hội, các ngành công quyền quốc gia (lập pháp, hành pháp, tư pháp...) hay sinh hoạt tri thức cá nhân cũng như các đoàn thể của các cựu sinh viên luật khoa, trên các lãnh vực liên quan đến kiến thức luật học như: pháp lý, pháp luật, chính trị, ngoại giao, hành chánh, kinh tế, tài chánh.

Sở dĩ chúng tôi viết **“Thu thập các dữ kiện, hình ảnh, tư liệu còn có thể thu thập được”** là vì sau biến cố 30-4-1975 mọi lưu trữ tại Trường

Luật Sài Gòn đều có chung số phận như các trường và các phân khoa đại học khác ở Miền Nam Việt Nam đều đã bị tiêu hủy. Một cựu sinh viên trong nước chúng tôi nhờ kiếm tìm tư liệu nơi Trường Luật Sài Gòn cũ (nay là Trường Đại Học Kinh Tế Thành Phố Sài Gòn), đã cho hay sau ngày tiếp quản Trường Luật Sài Gòn, mọi sách vở tài liệu lưu trữ đều bị cho cân ký bán ve chai. Nay chỉ còn mấy cuốn sổ ghi các dữ kiện liên quan đến sinh viên theo học và tốt nghiệp Cử nhân, Tiến sĩ từ năm 1970 đến 1975 mà thôi.

Chính vì vậy, nội dung tập Kỷ Yếu Đại Học Luật Khoa Sài Gòn (1955-1975) được ấn hành và gửi đến quý Giáo sư và các cựu sinh viên luật khoa cũng như các độc giả quan tâm hôm nay chỉ là sự góp nhặt không đầy đủ các dữ kiện, hình ảnh, tư liệu được các giáo sư và các cựu sinh viên cùng gia đình và thân hữu trong và ngoài nước gửi cho, trong đó phải kể đến sự đóng góp một phần rất quan trọng của Giáo sư Nguyễn Văn Canh, nguyên Phụ Tá Khoa Trưởng cuối cùng trước khi Trường Luật bị đóng cửa. Chính tập tài liệu nhiều trang do Giáo sư Nguyễn Văn Canh viết về Đại Học Luật Khoa Sài Gòn từ trước và sau ngày thành lập đến khi bị đóng cửa đã như một kỷ yếu thu gọn, là kim chỉ nam giúp Ban Biên Tập triển khai thành tập Kỷ Yếu Đại Học Luật Khoa Sài Gòn này.

Như vậy, nội dung Kỷ Yếu chắc chắn còn nghèo nàn với nhiều thiếu sót, rất mong được sự cảm thông, chia xẻ của tất cả quý độc giả. Chúng tôi ước mong rằng sau này nếu nhận được thêm các dữ kiện, hình ảnh và tư liệu mới, mà có điều kiện tái bản, nội dung tập Kỷ Yếu Đại Học Luật Khoa Sài Gòn (1955-1975) sẽ được bổ túc để đầy đủ và phong phú hơn.

Chúng tôi cũng ước mong rằng, việc ấn hành Kỷ Yếu Đại Học Luật Khoa Sài Gòn (1955-1975) dù còn nhiều khiếm khuyết, nhưng hy vọng góp được phần nào hữu ích cho các thế hệ luật khoa mai sau và cho bất cứ ai, khi muốn tìm hiểu về một Trường Luật đầu tiên của Việt Nam sau ngày độc lập đã đóng góp được những gì hữu ích cho ngành luật học Việt Nam và cho chế độ dân chủ pháp trị Việt Nam Cộng Hòa non trẻ ở Miền Nam Việt Nam, đối kháng với chế độ độc tài toàn trị Việt Nam Dân Chủ Cộng Hòa ở Miền Bắc, trong giai đoạn lịch sử đen tối của dân tộc, đất nước qua phân với cuộc nội chiến ý thức hệ Quốc-Cộng kéo dài hơn 20 năm (1954-1975) đã di hại nghiêm trọng toàn diện, lâu dài cho đất nước và dân tộc Việt Nam như thế nào, chẳng cần nói ra thì quốc dân Việt Nam ai cũng biết.

Houston, ngày 30 tháng 4 năm 2015

TM. Câu Lạc Bộ Luật Khoa Việt Nam
Chủ tịch Hội Đồng Điều Hành

Thiện Ý Nguyễn Văn Thắng (*Chủ Biên – Tổng biên tập*)

LÁ THƯ KHOA TRƯỞNG

Gs Vũ Quốc Thúc

Kính gửi:

Quý Giáo sư, các anh chị em cựu sinh viên Đại Học Luật Khoa Sài Gòn cùng gia đình và quý thân hữu,

Thưa Quý vị và quý bạn,

Trước hết tôi rất hân hạnh và cảm ơn Ban Biên Tập Kỷ Yếu Đại Học Luật Khoa Sài Gòn (1955-1975) đã giành cho tôi vinh dự viết lá thư này trong mục Lá Thư Khoa Trưởng như Lời Bạt của Kỷ Yếu.

Thử đến tôi nồng nhiệt biểu dương Câu Lạc Bộ Luật Khoa Việt Nam đã đứng ra thực hiện cuốn Kỷ Yếu Đại Học Luật Khoa Sài Gòn, với mục đích ghi lại thành quả giáo dục đào tạo nhân tài cho đất nước trên lãnh vực luật học, sau 20 năm hoạt động (1955-1975). Đồng thời tôi cũng nồng nhiệt ca ngợi tinh thần làm việc hăng say, vượt mọi khó khăn trở ngại của các bạn trong Ban Biên Tập Kỷ Yếu, trong điều kiện thiếu thốn tài liệu do các tài liệu gốc nơi Trường Luật Sài Gòn đều đã bị tiêu hủy sau biến cố 30-4-1975.

Tôi cũng không quên cảm ơn Câu Lạc Bộ Luật Khoa Việt Nam đã có Thư trân trọng mời chúng tôi tham dự và chủ tọa cuộc Hội Ngộ Các Cựu Sinh Viên Đại Học Luật Khoa Sài Gòn Toàn Cầu Lần Thứ 3 tại Houston, Texas vào các ngày 1, 2 và 3 Tháng 5 Năm 2015, nhân dịp kỷ niệm 60 năm thành lập Đại Học Luật Khoa Sài Gòn (1955-2015), 15 năm hoạt động của Câu Lạc Bộ Luật Khoa Việt Nam (2000-2015) và cũng là dịp phát hành cuốn Kỷ Yếu Đại Học Luật Khoa Sài Gòn (1955-1975).

Quả thực là viễn tượng được gặp Anh Chị Em đôi với chúng tôi vô cùng hấp dẫn. Thế nhưng, cũng như lời mời tham dự các cuộc Hội Ngộ Mùa Xuân trước đây của các cựu sinh viên Luật Khoa Sài Gòn, rất tiếc tôi và nhà tôi lại không thể có mặt, vì “Lực bất tòng tâm”, dù lòng rất mong mỗi song do tuổi già sức yếu ở cái tuổi ngoài 90, nên không thể đích thân tới chia vui cùng quý bạn, nhưng chúng ta lúc nào cũng gần nhau trong nỗi

nhớ nhưng mái trường cổ kính của chúng ta ở đường Duy Tân Sài Gòn năm xưa.

Nhân dịp này tôi muốn nói lên niềm hãnh diện của tôi là đã được góp phần trong 24 năm liền, từ 1951 đến 1975, vào công cuộc xây đắp nền Luật học ở nước nhà. Chính nhờ chúng ta, giáo sư cũng như sinh viên, mà truyền thống thượng tôn pháp luật cùng tinh thần pháp trị đã được phát huy và duy trì. Trong những năm qua, nhiều luật gia thuộc tầng lớp hậu duệ của chúng ta, đã can đảm xả thân bảo vệ truyền thống và tinh thần ấy. Đây quả thật là một thái độ làm vẻ vang toàn thể giới luật gia Việt Nam. Chúng ta, những người đi trước có thể tự hào đã làm đúng nhiệm vụ của kẻ học Luật.

Nhân dịp này tôi cũng muốn nhắc lại trong lá thư trước đây gửi cho anh Chủ tịch Thiện Ý Nguyễn Văn Thắng cũng là Chủ Biên cuốn Kỷ Yếu này, về việc các anh chị em thành lập Câu Lạc Bộ Luật Khoa Việt Nam với một chương trình hoạt động đầy tham vọng cứu quốc và kiến quốc, vô tình đã phù hợp với câu sấm “Sư tử thượng”. Nhưng điều quan trọng là phải liên lạc với tầng lớp sinh viên học sinh quốc nội để đem lại cho giới trẻ này ý thức về dân chủ pháp trị cùng ý chí bất khuất đấu tranh cho dân chủ trong mọi hoàn cảnh. Tôi tin rằng các anh chị em dư sức để hoàn thành sứ mạng lịch sử này.

Sau cùng, tôi trân trọng giới thiệu đến Quý Giáo sư, các bạn cựu sinh viên cùng gia đình và quý thân hữu cuốn Kỷ Yếu Đại Học Luật Khoa Sài Gòn (1955-1975) do Câu Lạc Bộ Luật Khoa Việt Nam ấn hành rất công phu. Đây là một công trình có tính lịch sử, có thể còn nhiều bất hoàn do thiếu thôn tư liệu, song trong chừng mực nào đó đã là một đóng góp hữu ích cho các thế hệ tương lai muốn biết về Trường Luật đầu tiên của Việt Nam sau ngày giành độc lập, đã hoạt động ra sao, đóng góp được những gì cho Đất Nước trên lãnh vực luật học. Đồng thời, qua cuốn Kỷ Yếu này, tôi tin là có thể cũng nói lên được phần nào lòng “tự hào và ước mơ” của các thế hệ giáo sư và cựu sinh viên trường Đại Học Luật Khoa Sài Gòn từ quá khứ đến hiện tại và cho cả tương lai nữa. Đúng như ý nghĩa chủ đề của cuộc Hội Ngộ Cựu Sinh Viên Luật Khoa Sài Gòn Toàn Cầu năm 2015: “*Cựu Sinh Viên Luật Khoa Sài Gòn, Niềm Tự Hào Và Ước Mơ*”.

Vững lòng tin tưởng tương lai của dân tộc Việt Nam, trước khi ngừng bút, tôi xin gửi đến các anh chị em cảm tình thân hữu nồng nhiệt và cầu chúc chân thành của tôi.

Tôi kính gửi quý bạn một lần nữa cảm tình trân quý của tôi./.

Kính thư,

Paris Pháp Quốc, ngày 15 tháng 10. năm 2014

Gs. Vũ Quốc Thúc,

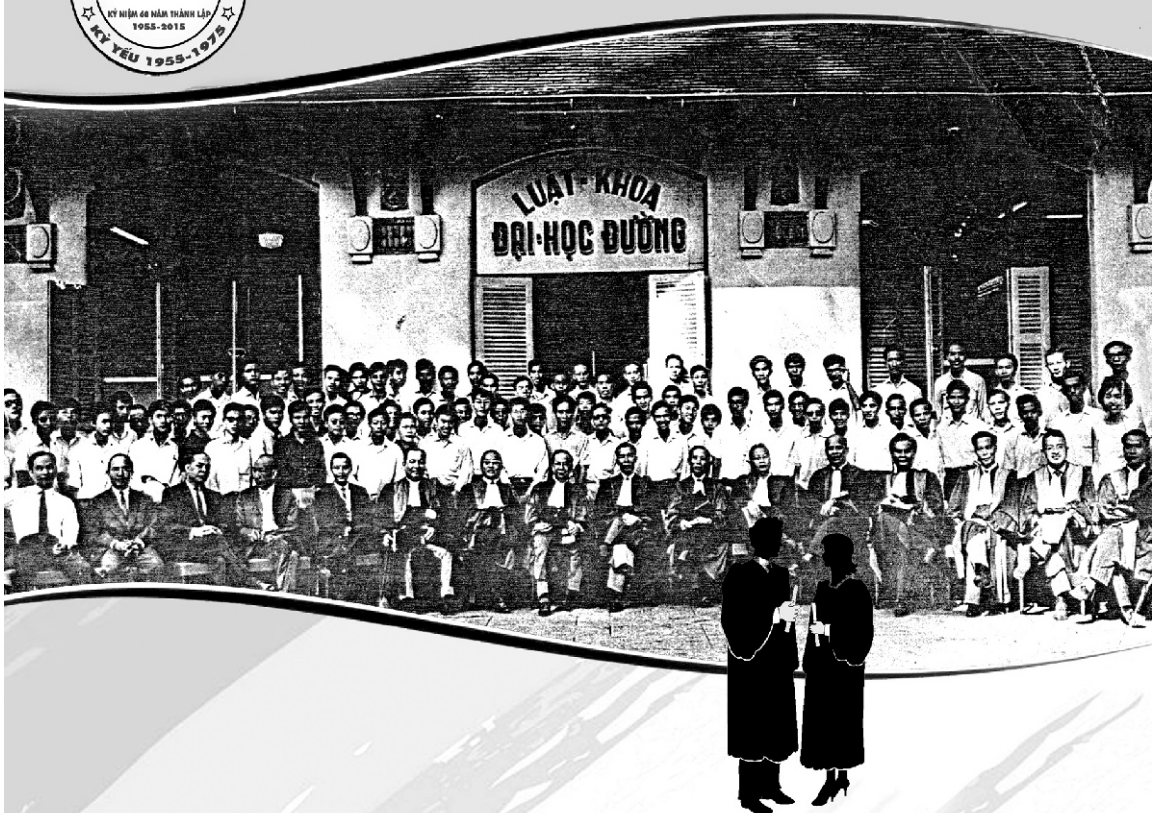
nguyên Khoa Trưởng Đại Học Luật Khoa Sài Gòn (1957 - 1963)

PHẦN 1

ĐẠI HỌC LUẬT KHOA SÀI GÒN QUA 20 NĂM HOẠT ĐỘNG (1955-1975)

- Lịch sử đại cương về trường Luật Sài Gòn
- Cơ sở Trường ốc
- Hệ thống tổ chức - Nhân sự điều hành
- Ban Giảng Huấn - Học Trình
- Kết quả Giáo dục & Đào tạo qua 20 năm hoạt động (1955-1975)
- Luật Khoa Đại Học Đường Sài Gòn thăng trầm theo thời gian
- Tri ân và vinh danh Ban Giảng Huấn
- Những đóng góp nhân lực điển hình cho ngành Tư Pháp Việt Nam Cộng Hòa
- Sinh Viên Đoàn Luật Khoa Sài Gòn: Sự Hình Thành và Hoạt Động

KỶ YẾU ĐẠI HỌC LUẬT KHOA SÀI GÒN 1955 - 1975

CÂU LẠC BỘ LUẬT KHOA VIỆT NAM AN HÀNH
Nhân dịp kỷ niệm 60 năm thành lập Đại Học Luật Khoa Sài Gòn
1955 - 2015

Kỷ Yếu Đại Học Luật Khoa Sài Gòn

Lịch sử đại cương:

LUẬT KHOA ĐẠI HỌC SÀI GÒN

SỰ HÌNH THÀNH VÀ PHÁT TRIỂN

Ngành Luật Khoa Việt Nam được chính phủ bảo hộ Pháp hình thành vào cuối thập niên 1920 - khoảng năm 1918, vì nhu cầu cai trị một thuộc địa. Nhưng Luật Khoa Đại Học Đường Sài Gòn đã chính thức được thành lập vào năm 1955, sau khi giành được độc lập, nhằm đào tạo các nhà trí thức có kiến thức luật học, cung ứng cho mọi ngành nghề của một quốc gia độc lập, có chủ quyền được thiết lập ở Miền Nam Việt Nam, sau Hiệp Định Geneve 1954 chia đôi đất nước. Vì vậy, viết về lịch sử Trường Luật Sài Gòn, chúng ta cần phân chia làm hai thời kỳ, trước và sau khi Luật Khoa Đại Học Đường Sài Gòn ra đời.

I- QUÁ TRÌNH HÌNH THÀNH LUẬT KHOA ĐẠI HỌC ĐƯỜNG SÀI GÒN:

Thật vậy, trước năm 1933, chính quyền bảo hộ Pháp đã cho thành lập một trường luật lấy tên là Trường Cao Đẳng Pháp Chính Đông Dương (Ecole Supérieure d'Administration Indochinoise) đặt trụ sở tại Hà Nội, nhằm đào tạo một tầng lớp quan lại người bản xứ, cung ứng cho guồng máy cai trị ba nước thuộc địa Đông Dương là Việt, Miên, Lào. Người Việt thường gọi trường này là Trường Hậu Bô. Từ năm 1933 trường được đổi tên thành Trường Cao Đẳng Luật Học (Ecole Supérieure de Droit). Những vị học sĩ tốt nghiệp những niên khoa đầu tiên có thể kể: LS Vũ Văn Hiền, LS Hoàng Cơ Thụy, LS Trần Văn Trí (1936); GS Vũ Văn Mẫu tốt nghiệp năm 1938, GS Vũ Quốc Thúc, GS Nguyễn Cao Hách tốt nghiệp năm 1942.

Ngoài ra có thể kể thêm một số vị tốt nghiệp trong các khóa đầu tiên này có tham chánh qua các chế độ chính trị tại Việt Nam như: LS Vũ Văn Hiền, Bộ Trưởng Tài Chánh trong nội các Trần Trọng Kim thành lập năm 1945. LS Phan Anh, Bộ Trưởng Thanh Niên chính phủ Trần Trọng Kim và năm 1946 là Bộ Trưởng Quốc Phòng, cùng Dương Đức Hiền là Bộ Trưởng Thanh Niên trong chính phủ Hồ Chí Minh; Ông Trương Tử Anh sáng lập viên và Đảng Trưởng đầu tiên của Đại Việt Quốc Dân Đảng; Phan Mỹ là em LS Phan Anh làm 'Gouverneur militaire de Hà Nội' năm 1946;

GS Vũ Văn Mẫu là Bộ Trưởng Ngoại Giao chính phủ Ngô Đình Diệm, từ chức năm 1963 và được Tổng Thống không dân cử Dương Văn Minh bổ nhiệm làm Thủ Tướng Chính Phủ Việt Nam Cộng Hoà chỉ 24 giờ trước khi Miền Nam sụp đổ; Võ Nguyên Giáp giữ nhiều chức vụ quân sự cũng như chính trị quan trọng trong chính phủ Hồ Chí Minh và sau này trong chế độ đương quyền Việt Nam, trước cũng như sau 1975. Một sinh viên người Pháp được ghi nhận là tốt nghiệp trong thời khoảng này là Groiss Jean, sau làm Giám Đốc Hãng Bia Sài Gòn cho đến năm 1975. . .

Đến năm 1938, Trường Cao Đẳng Luật Học được nâng lên thành một Phân Khoa Luật (Faculté de Droit) tại Hà Nội trực thuộc Đại Học Luật Khoa Ba Lê. Bắt đầu từ năm học này, Đại Học Ba Lê mới cử một số Thạc Sĩ tân tuyển như GS Camelyneck, Grégoire Khérian sang Hà Nội giảng dạy. . . Sau đó vì chiến tranh, khởi đi từ vụ Mỹ ném bom Hà Nội ngày 10-12-1944, tiếp đến Nhật đảo chính Pháp ngày 9-3-1945, rồi chiến tranh Việt-Pháp bùng nổ, Trường Luật cũng đã đi theo số phận nổi trôi của Đất Nước và dân tộc, phải tạm ngưng hoạt động khoảng ba năm. Đến năm 1947, khi Pháp trở lại Hà Nội, Trường Luật được mở cửa lại cho các sinh viên đang học dở dang được ghi danh tiếp tục học lại. Năm 1948, trường đã tổ chức một kỳ thi tốt nghiệp khoá đặc biệt dành cho các sinh viên đang học năm thứ ba bị gián đoạn vì chiến tranh, trong số sinh viên tốt nghiệp khoá này có LS Vũ Ngọc Tuyền. Trước khi Trường Luật mở cửa lại vào năm 1947, cùng thời gian này, một chi nhánh của Phân Khoa Luật Hà Nội được mở ở Sài Gòn vào năm 1946, trụ sở đặt ở số 17 Duy Tân Sài Gòn.

Trước năm 1954, GS Grégoire Khérian là Khoa Trưởng Luật Khoa Hà Nội kiêm nhiệm Giám Đốc Trung Tâm Luật Sài Gòn. Vào tháng 5-1951, GS Vũ Quốc Thúc được cử làm Xử Lý Thường Vụ Giám Đốc Trung Tâm Hà Nội thay thế một giáo sư người Pháp. Đến tháng 6-1952, GS Thúc qua Pháp thi lấy bằng Thạc Sĩ, trở về nước được bầu làm Khoa Trưởng kiêm Giám Đốc Trung Tâm Hà Nội. Năm 1954, GS Thúc tham gia nội các chính phủ Bửu Lộc, GS Vũ Văn Mẫu, Phó Khoa Trưởng được bầu thay thế GS Thúc.

Sau Hiệp Định Genève năm 1954 chia đôi lãnh thổ, Trung Tâm Hà Nội di chuyển vào Miền Nam, sáp nhập với Trung Tâm Sài Gòn, lấy tên là Phân Khoa Luật (Faculté de Droit) trực thuộc Viện Đại Học Sài Gòn. Ngày 30-4-1955, cùng lúc thu hồi chủ quyền đất nước Trường Luật của Chúng ta được khai sinh dưới tên Luật Khoa Đại Học Đường Sài Gòn, hay thường gọi là Đại Học Luật Khoa Sài Gòn. Khoa Trưởng cuối cùng người Pháp là Khérian đã chuyển giao quyền quản trị trường luật cho các giáo sư Việt Nam. Các vị Khoa Trưởng sau đây đã lần lượt coi sóc Trường Luật của chúng ta: GS Vũ Văn Mẫu (1955-1957), GS Vũ Quốc Thúc (1957-1963), GS Nguyễn Cao Hách (1963-1967), GS Nguyễn Độ (1967-1971), GS Bùi

Tường Chiêu (1971-1973), GS Vũ Quốc Thông (1973-1975).

Như vậy là GS Vũ Quốc Thông đã là vị Khoa Trưởng cuối cùng của Trường Luật, sau đúng 20 năm hoạt động (30-4-1955 đến 30-4-1975). Trong khoảng thời gian này tiếng Việt được dùng để giảng dạy thay tiếng Pháp, nhưng chương trình giảng dạy căn bản vẫn theo chương trình giảng huấn và tài liệu giáo khoa tham khảo của các giáo sư Việt Nam vẫn là theo Đại Học Ba Lê Pháp Quốc. Mãi sau này, khi trường luật có một số Giáo Sư tốt nghiệp từ Hoa Kỳ về giảng dạy, giáo trình, tài liệu giáo khoa mới được mở rộng thêm qua các trường luật của Hoa Kỳ. Sự chuyển hoá nội dung chương trình giảng dạy cùng lúc với sự chuyển hoá trường ốc đã làm mất đi hình ảnh ngôi Trường Luật cổ kính, với biết bao kỷ niệm buồn vui của nhiều thế hệ cựu sinh viên luật khoa chúng ta; Thay vào đó, một cơ sở trường ốc kiến trúc tân kỳ ngay trên nền xưa trường cũ, chưa kịp hoàn thành, thì chế độ Dân Chủ còn non trẻ ở Miền Nam đã sụp đổ, kéo theo bao hoài bão, ước mơ của các thế hệ sinh viên sau ngày độc lập, mong muốn có cơ hội đem kiến thức luật học hấp thụ được từ Trường Mẹ, góp phần kiến tạo một chế độ Tự Do Dân Chủ đích thực cho Đất Nước và Dân Tộc Việt Nam yêu quý của chúng ta.

II/- CƠ CẤU TỔ CHỨC VÀ ĐIỀU HÀNH:

Sau ngày giành được độc lập, lãnh thổ qua phân, Luật Khoa Đại Học Đường Sài Gòn, lúc đầu vẫn giữ nguyên cơ cấu tổ chức và điều hành như đại học Luật khoa Ba Lê. Sau này có đôi chút thay đổi trong chương trình đào tạo khi một số Giáo Sư tốt nghiệp từ Hoa Kỳ về giảng dạy.

1/- Về trường sở và sĩ số sinh viên:

Sau khi Trung Tâm Hà Nội di chuyển vào Miền Nam đã sát nhập với Trung Tâm Sài Gòn thành Luật Khoa Đại Học Đường Sài Gòn, có trường sở đặt tại số 17 đường Duy Tân Sài Gòn. Trường sở này nguyên là một trường Mẫu Giáo thời Pháp thuộc, được Bộ Quốc Gia Giáo Dục chính phủ Nam Triều thu hồi, cấp cho Phân Khoa Luật Hà Nội để mở một chi nhánh tại Sài Gòn vào năm 1946. Nay chính thức được dùng làm trường sở Luật Khoa Đại Học Đường Sài Gòn từ 1955.

Ngoài văn phòng Khoa Trưởng và phòng hành chánh, thư viện, lúc đầu trường chỉ vón vẹn có 4 giảng đường. Giảng đường lớn nhất chứa được khoảng 100 sinh viên. Mãi về sau này Trường mới được xây lại theo một kiến trúc tân kỳ có hai tầng lầu. Phòng hành chánh được đặt ở tầng trệt ngay phía cổng vào để tiện cho sinh viên ghi danh học. Một cầu thang lớn dẫn lên một phòng lớn lầu trên, dùng làm nơi sinh hoạt hay tổ chức các buổi lễ quy tụ đông đảo sinh viên. Kế liền phòng này vào phía trong là một toà nhà có hai lầu, sắp theo hình vuông vây quanh một sân nhỏ ở giữa. Một hành lang rộng, sinh viên có thể đi lại bốn phía xung quanh. Các phòng

dưới đất dành làm giảng đường. Trên lầu kế cận với phòng sinh hoạt lớn vừa kể là phòng Khoa Trường và phòng Phụ Tá Khoa Trường ở phía trái. Phòng ốc còn lại dùng làm lớp học. Thư viện được đưa lên lầu 2 và một số phòng ở tầng này được dùng làm lớp học. Một đại giảng đường đã được xây cất vào năm 1975 có sức chứa khoảng 300 sinh viên.

Về sĩ số sinh viên, vào khoảng cuối thập niên 1960 trở đi, sĩ số sinh viên ghi danh tăng nhanh. Năm 1970 đã có trên 13.000 ghi danh học bốn năm cử nhân luật. Hệ quả là con số sinh viên quá lớn so với khả năng trường ốc, với số phòng ít lại nhỏ hẹp, số giáo sư ít ỏi. Vì thế đã có thời gian phải mượn cả rạp Thống Nhất để giảng dạy cho sinh viên năm thứ 1&2. Sau khi quân đội Mỹ rút khỏi Việt Nam năm 1973, cơ sở bán hàng PX của Mỹ có sức chứa khoảng 1000, đã có lúc được dùng làm giảng đường cho sinh viên năm thứ 1&2 ban cử nhân.

2/-Cơ cấu Tổ chức và nhân sự điều hành:

Trường là một định chế đơn lập, nhưng lại là một phân khoa của Viện Đại Học Sài Gòn. Vì vậy điều quan trọng là ‘Faculté’ được hưởng quy chế tự trị.

Trường Đại Học Luật khoa Sài Gòn được tổ chức và điều hành bởi một Hội Đồng Khoa (HĐK), với các Giáo Sư là thành viên, bầu ra Khoa Trường, Phụ Tá để điều hành công việc. Hội Đồng Khoa quyết định chính sách, chương trình giảng dạy, tự tuyển Giáo Sư mà không có sự can thiệp của Bộ Quốc Gia Giáo Dục. Bên cạnh Hội Đồng Khoa là một Ban Hành Chánh do một Tổng Thư Ký điều hành dưới quyền Khoa Trường.

3- Học trình.

Trường Đại Học Luật khoa Sài Gòn mặc dầu tổ chức theo mô thức của Đại Học Ba Lê, song có khác. Luật Khoa Sài Gòn có ba ban: Ban Công Pháp, Ban Tư Pháp và Ban Kinh Tế, còn Luật khoa Ba lê thêm Ban Pháp Chế Sử với hai môn chính Droit Romain và Ancien Droit (Luật Pháp Quốc trước cuộc cách mạng 1789).

-Ban công pháp (Droit public) gồm các môn luật Hiến pháp (Droit constitutional), luật Hành chánh (Droit administratif) và luật Công pháp quốc tế (Droit international public).

-Ban tư pháp (Droit privé) gồm các môn Dân luật (Droit civil), Hình luật (Droit pénal) luật Thương mại (Droit commercial) và luật Quốc tế tư pháp (Droit international privé)

-Ban kinh tế (Économie Politique) gồm các môn Phân Tích Kinh Tế (Analyse économique), Lịch Sử Các Học Thuyết (Histoire des Doctrines) và Địa lý Kinh tế Phát triển (Géographie Économique Developpement).

Như vậy là Đại Học Luật khoa Sài Gòn chỉ có ba ban, còn Luật khoa Ba Lê của Pháp có bốn ban. Vì ĐHLKSG thấy không cần thiết phải

có Ban Pháp Chế Sử với các môn Luật La Mã và Cổ Luật Pháp. Tuy nhiên, có thêm môn Pháp Chế Sử Việt Nam dạy ở năm thứ nhất, và đến giữa thập niên 1960, sinh viên năm thứ nhất và năm thứ hai phải học thêm môn Cổ Luật Việt Nam.

4.- Ban giảng huấn.

Về ban giảng huấn của ĐHLKSG từ ngày thành lập (1955) sau khi giành được độc lập từ tay thực dân Pháp, gồm các Giáo Sư thực thụ giảng dạy trong 3 ban sau đây:

-Ban Công Pháp: GS Vũ Quốc Thông, Trưởng Ban và các Giáo Sư: Nguyễn Độ, Nguyễn Văn Bông, Lưu Văn Bình, Lê Đình Chân (người đầu tiên trình luận án Tiến sĩ tại Việt nam sau ngày độc lập), Tăng Kim Đông, Trần Thị Hoài Trân, Nguyễn Xuân Lại, Nguyễn Văn Canh, Lê Quý Chi và Trần Như Tráng.

-Ban Tư Pháp: Giáo Sư Vũ Văn Mẫu, Trưởng Ban và các Giáo Sư: Bùi Tường Chiêu, Lê Tài Triền, Nguyễn Tấn Thành, Nguyễn Huy Chiêu, Trần Văn Liêm, Nguyễn Quang Quỳnh, Nguyễn Văn Thành, Vũ Tâm Tư, Nghiêm Xuân Việt, Vũ Thị Việt Hương, Đặng Thị Tám và Hà Như Vinh.

-Ban Kinh Tế: Giáo Sư Vũ Quốc Thúc, Thạc Sĩ Kinh Tế là Trưởng Ban và các Giáo Sư: Nguyễn Cao Hách, Mai Văn Lễ, Phan Tấn Chúc, Châu Tiến Khương, Trần Thiên Vọng, Hồ Thới Sang, Nguyễn Hải Bình, Vũ Quốc Thủy, Phạm Văn Thuyết, Nguyễn Văn Ngón, Tôn Thất Trung Nghĩa, Bùi Tường Huân và Trịnh Đình Khải.

Ngoài ra nhà trường còn mời thêm một số Giáo sư thỉnh giảng là các vị Thẩm Phán, Chánh Án hay Luật Sư đến giảng dạy một số môn chuyên biệt, như cựu Bộ Trưởng Tư Pháp Nguyễn Văn Lượng dạy môn Phạm Tội Học, cựu Bộ Trưởng Thông Tin Trần Chánh Thành dạy môn Thông Tin Báo Chí, cựu Thẩm Phán Mai Văn An dạy môn Luật Hàng Hải, cựu Chánh Nhất Toà Thượng Thẩm Sài Gòn Nguyễn Huy Đầu dạy môn Dân Sự Tố Tụng, cựu Chánh Án Phòng Toà Thượng Thẩm Sài Gòn Nguyễn Văn Hào dạy môn Hình Sự Tố Tụng, Luật Sư Bùi Sơn Huy dạy môn Dân Sự Tố Tụng. Trường cũng mời một số Giáo Sư thuộc học viện Quốc Gia Hành Chánh đến giảng dạy, như GS Nguyễn Mạnh Hùng dạy môn Chính Trị và Ngoại Giao các Quốc Gia Đông Nam Á, GS Tạ Văn Tài dạy môn Phương Pháp Khoa Học Xã Hội, GS Nguyễn Quốc Trị dạy môn Hành Chánh Công Quyền. Một số Giáo Sư Pháp, Mỹ cũng được mời đến giảng dạy tại các Ban Cao học Công pháp và Tư pháp.

III/- NỘI DUNG CHƯƠNG TRÌNH ĐÀO TẠO VÀ CHẾ ĐỘ THI CỬ:

1/-Trường và phân khoa: (*École & Faculté*)

Thông thường nếu là một trường thì đó là một cơ sở giáo dục mang tính chuyên nghiệp, mục đích huấn luyện sinh viên về một ngành nghề với một quy chế gò bó hơn và có tính thực hành, như Học Viện Quốc Gia Hành Chánh, Trường Kiến Trúc, Trường Sư Phạm, Trường Kỹ Thuật Quốc Gia Phú Thọ. . . Những sinh viên các trường này, sau khi tốt nghiệp sẽ hành nghề theo mục đích đào tạo chuyên nghiệp của mỗi trường.

Trong khi đó, sinh viên thuộc một phân khoa đại học (*faculté*) thì được hưởng quy chế tự do và hành nghề tự do. Chương trình giảng dạy của các phân khoa thường thiên nhiều về lý thuyết, cung cấp kiến thức tổng quát rộng rãi hơn và sinh viên phải học nhiều môn hơn. Do đó, phân khoa luật cũng vậy, tốt nghiệp Cử Nhân hay Tiến Sĩ Luật, sinh viên có thể dùng kiến thức phục vụ trong nhiều ngành nghề khác nhau, như Thẩm phán, Luật sư, công chức hành chánh, ngoại giao, kinh tế, xã hội, quân sự, an ninh cảnh sát. . . Mặt khác, sinh viên phân khoa luật còn được chuẩn bị kiến thức căn bản cho việc nghiên cứu, tìm tòi để khám phá hay phát minh mới về bộ môn của mình. Do đó càng học lên cao, các phân khoa nói chung, phân khoa luật nói riêng, thường đặt nặng về phương pháp học, để giúp các sinh viên có thể tiếp tục học lên Ban Cao học, với các công trình nghiên cứu chuẩn bị luận án Tiến sĩ hay Thạc sĩ như ngành luật của Pháp Quốc.

2/- Phân khoa và bằng cấp (*Faculté & Diplôme*)

Dưới thời Pháp thuộc, phân khoa luật Hà nội chỉ cấp đến văn bằng cao nhất là Cao Học Luật (*Diplôme d'études Supérieures de Droit* hay DES), còn bằng Tiến Sĩ thì do Đại Học Ba Lê cấp là Tiến Sĩ Quốc Gia và ở Pháp còn có một loại văn bằng Tiến Sĩ giá trị thấp hơn gọi là Tiến Sĩ Đại học hay Tiến Sĩ Độ Tam Cấp. Các văn bằng Tiến Sĩ này có được thiết lập tại một số phân khoa khác của Đại Học Việt Nam trước năm 1975, như Văn Khoa, Khoa Học. . . Sau khi giành được độc lập, Đại Học Luật khoa Sài Gòn đã chỉ cấp phát văn bằng cao nhất là Tiến Sĩ Quốc Gia theo tiêu chuẩn của Đại Học Ba Lê.

3/- Nội dung học trình ban cử nhân.

Trước năm 1965, học trình Ban Cử Nhân Luật là 3 năm, chưa phân ban, các sinh viên đều học như nhau, khi tốt nghiệp đều được cấp phát văn bằng Cử Nhân Luật. Nếu tiếp tục lên Cao Học, sinh viên mới chọn ban ngành: Công Pháp, Tư Pháp hay Kinh Tế.

Từ sau năm học 1965-1966, học trình Ban Cử Nhân Luật là 4 năm. Hai năm đầu chưa phân ban, sinh viên học chung cùng một chương trình, với các môn học như sau:

-Cử Nhân Năm Thứ Nhất, sinh viên phải học 7 môn: Dân luật (Civil